

Ekonominės raidos scenarijus 2024–2027 metams

2024 m. gruodis

Ekonominės raidos scenarijus (toliau – scenarijus) parengtas¹ įvertinus Nacionalinių sąskaitų pirmųjų devynių 2024 m. mėnesių ir kitus statistinius duomenis, paskelbtus iki 2024 m. gruodžio 2 d., po Finansų ministerijos 2024 m. rugsėjį paskelbto scenarijaus įvykusių išorės aplinkos ir monetarinės politikos pokyčius ir kitą informaciją. Scenarijaus prielaidos dėl išorės aplinkos ir energijos (naftos ir gamtinių dujų) kainų atitinka Europos Komisijos² (toliau – EK) 2024 m. lapkritį paskelbtą ekonominę prognozę.

2024 m. lapkričio mėn. paskelbtoje EK ekonominėje prognozėje numatoma, kad Europos Sąjungos (toliau – ES) bendrasis vidaus produktas (toliau – BVP) 2024 m. augs 0,9 proc., o 2025 m. ir 2026 m. augimo tempas spartės iki atitinkamai 1,5 proc. ir 1,8 procento. Euro zonos BVP numatomas 0,8 proc. augimas šiais metais, 1,3 proc. 2025 m. ir 1,6 proc. 2027 metais. EK nurodo, kad po užsitęsusio sąstingio laikotarpio ES ekonomika vėl pradeda po truputį augti, o dezinfliacijos procesas tęsiasi. Pirmąjį 2024 m. pusmetį padėtis ES darbo rinkoje išliko gera ir tikimasi, kad darbo rinka išliks stipri. EK numato, kad augant vartojimui ir atsigaunant investicijoms ekonomika augs sparčiau. Visgi, neapibrėžtumas ir prastesnės perspektyvos rizika pastaruoju metu padidėjo. Užsitęsęs Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą ir paaštrėjęs konfliktas Artimuosiuose Rytuose didina geopolitinę ir energetinio saugumo riziką. Prekybos partneriams imantis vis daugiau protekcionistinių priemonių gali kilti pavojus pasaulinei prekybai, o tai turėtų neigiamos įtakos labai atvirai Europos ekonomikai. Vidaus lygmeniu politinis netikrumas ir struktūriniai iššūkiai gamybos sektoriuje galėtų sumažinti konkurencingumą ir pakenkti augimui bei darbo rinkai. Dažnesni ir didesnio masto gamtiniai pavojai gali turėti pasekmes ne tik aplinkai ir nukentėjusiems žmonėms, bet ir ekonomikai.

Lietuvos ekonomikos aktyvumas per pirmuosius devynis 2024 m. mėnesius didėjo ir sausio–rugsėjo mėn. BVP buvo 2,3 proc. didesnis, nei pernai atitinkamu laikotarpiu. Esminiai ūkio plėtros varikliai buvo toliau stiprėjantis namų ūkių vartojimas (lėmė 1,6 procentinio punkto BVP pokyčio) ir grynasis eksportas (1,3 procentinio punkto įtaka). Įvertinus ekonomines tendencijas projektuojama, kad Lietuvos BVP 2024 m. augs 2,4 proc., o numatant vidaus ir išorės paklausos stiprėjimą BVP augimo tempas 2025 m. paspartės iki 2,8 proc., 2026–2027 m. – iki 2,9 proc. per metus.

Darbo rinka šių metų sausio–rugsėjo mėn. išliko atspari. Dėl darbuotojų paklausos ir padidėjusios pasiūlos užimtųjų skaičius šalyje išaugo 1,7 proc. (0,7 procentinio punkto daugiau, nei tuo pačiu laikotarpiu 2023 m.), o darbo jėga padidėjo 2,5 proc. (0,9 procentinio punkto daugiau, nei tuo pačiu laikotarpiu 2023 m.). Darbo jėgos pasiūlą didino palankios migracijos tendencijos. Valstybės duomenų agentūros duomenimis šių metų sausio–spalio mėn. grynoji migracija buvo teigiama ir sudarė 25,5 tūkst. asmenų. Teigiamą grynąją migraciją iš esmės (apie 69 proc.) lėmė sparti užsienio piliečių iš trečiųjų šalių imigracija, nulemta besitęsiančio karo Ukrainoje ir Lietuvos darbo

¹ Statistinių duomenų ir kitos informacijos įtraukimo į scenarijų data – 2024 m. gruodžio 2 d.

² EK 2024 m. lapkričio mėn. prognozė [Autumn 2024 Economic Forecast: A gradual rebound in an adverse environment - European Commission](#)

rinkos būklės, kai tam tikrose ekonominėse veiklose išliko didelė darbuotojų paklausa. Užimtumo tarnybos duomenimis šių metų sausio–spalio mėn. šalyje per mėnesį buvo užregistruojama apie 15 tūkst. sukurtų naujų laisvų darbo vietų (pernai tuo pačiu laikotarpiu apie 16 tūkst.), o iš viso per ketvirtį vidutiniškai laisvų (naujai sukurtų ir neužimtų) darbo vietų skaičius šalyje sausio–rugsėjo mėn. buvo didesnis nei 28 tūkst. (pernai tuo pačiu laikotarpiu buvo didesnis nei 27 tūkst.). Laisvų darbo vietų skaičius šalyje šių metų sausio–rugsėjo mėn., palyginti su tuo pačiu 2023 m. laikotarpiu, išaugo 4,1 procento. Gyventojų įsitraukimas į darbo rinką taip pat prisidėjo prie išaugusios darbo jėgos pasiūlos. Darbo jėgos aktyvumo lygis 15-64 m. amžiaus grupėje šių metų sausio–rugsėję sudarė 79,6 proc. ir buvo 1 procentiniu punktu didesnis, nei tuo pačiu laikotarpiu 2023 metais. Stebimas vyresnių nei 65 metų amžiaus gyventojų aktyvumo augimas, kuris šių metų sausio–rugsėjo mėn. sudarė 13,3 proc. ir buvo 1,1 procentinio punkto didesnis, nei tuo pačiu laikotarpiu pernai. Užimtųjų skaičiaus augimą šalyje šiemet skatino privatusis sektorius, ypač informacijos ir ryšių, administravimo ir aptarnavimo, apgyvendinimo ir maitinimo, apdirbamosios gamybos veiklos. Istoriskai aukštas laisvų darbo vietų lygis šalyje, kuris šių metų sausio–rugsėjo mėn. šalyje sudarė apie 2 proc., rodo, kad nors užimtųjų skaičius augo, ne visų darbo rinką papildžiusių dalyvių įgūdžiai atitiko jos poreikius, todėl nedarbas šiemet padidėjo. Valstybės duomenų agentūros duomenimis nedarbo lygis šių metų sausio–rugsėjo mėn. vidutiniškai siekė 7,3 proc. ir buvo 1,3 procentinio punkto didesnis, nei tuo pačiu laikotarpiu 2023 metais. Augant ekonomikai ir darbo jėgai trečią šių metų ketvirtį nedarbo lygis šalyje stabilizavosi – sudarė 6,8 proc. ir per ketvirtį beveik nepakito (sumažėjo 0,1 procentinio punkto). Numatoma, kad atsigaunant ekonominiam aktyvumui, dėl išliksiančios darbuotojų paklausos ir išaugusios darbo jėgos pasiūlos užimtų gyventojų skaičius 2024 m. padidės 1,4 procento. Nedarbo lygis, apskaičiuotas pagal gyventojų užimtumo tyrimo metodiką, dėl sparčiai augančios darbo jėgos pasiūlos šiemet padidės iki 7,4 procento. Ekonominės raidos scenarijus grindžiamas vėliausiomis³ Eurostato demografinėmis projekcijomis (bazinis scenarijus). Jose numatoma, kad nuo 2026 m. dėl neigiamos natūralios gyventojų kaitos, kurios neatsvers mažiau palanki grynoji migracija, darbo rinkoje dalyvaujančių (15–74 m.) gyventojų skaičius Lietuvoje ims mažėti, todėl erdvės darbo jėgos ir užimtų gyventojų skaičiui augti bus nedaug. Numatoma, kad 2025 m. užimtųjų skaičius padidės 0,3 proc., 2026 m. – 0,1 proc., o 2027 m. nesikeis. Projektuojama, kad vidutiniu laikotarpiu nedarbo lygis palaiapsniui mažės: 2025 m. jis sudarys 7,1 proc., 2026 m. – 6,8 proc., o 2027 m. – 6,5 procento.

Darbo užmokesčio augimas šalyje sausio–rugsėjo mėn., palyginti su tuo pačiu laikotarpiu 2023 m. sulėtėjo, tačiau išliko dviženklis – vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis (be individualiųjų įmonių) augo 10,3 proc. (pernai tuo pačiu laikotarpiu augo 12,6 proc.). Per šį laikotarpį viešajame sektoriuje atlyginimai augo sparčiau (12,8 proc.), palyginti su privačiuoju (9,2 proc.). Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis didėjo visose ekonominės veiklos rūšių įmonėse, įstaigose ir organizacijose. Darbo užmokesčio didėjimą šalyje lėmė didelis tinkamos kvalifikacijos darbuotojų poreikis ir vykdoma viešojo sektoriaus darbo užmokesčio politika. Skatinanti poveikį šiemet turėjo ir didesnė minimali mėnesinė alga (toliau – MMA), kuri nuo šių metų sausio 1 d. išaugo 10 proc. iki 924 Eur. Nors atlyginimų augimą privačiajame sektoriuje šiemet slopino ribotos įmonių

³ [Statistics | Eurostat](#). Short term population projections (2023-2050). Skelbimo data – 2024 m. rugsėjo mėn.

finansinės galimybės ir išnykęs kainų spaudimas darbo užmokesčiui didėti, esant didelei laisvų darbo vietų pasiūlai jis išliko pakankamai spartus ir trečiąjį šių metų ketvirtį siekė 9,4 procento. Įvertinus faktinę 2024 m. sausio–rugsėjo mėn. darbo užmokesčio raidą šalyje ir šiais metais vykdomą viešojo sektoriaus atlyginimų politiką, numatoma, kad vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis šalyje 2024 m. augs 10,1 procento. Nuo kitų metų 12,3 proc. iki 1038 Eur didėjant MMA, įvertinus priimtus sprendimus dėl švietimo, sveikatos srities ir kitų viešojo sektoriaus darbuotojų atlyginimų didinimo bei atsižvelgus į išliekančią įtampą darbo rinkoje, kuri kyla dėl tinkamos kvalifikacijos darbuotojų trūkumo, projektuojamas 7,9 proc. vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio augimo tempas šalyje. Vėlesniais vidutinio laikotarpio metais, nesant naujų ekonominės politikos formuotojų sprendimų, veikiančių atlyginimų raidą šalyje, numatoma, kad vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis šalyje 2026 m. augs 6,8 proc., o 2027 m. – 5,7 procento.

Per pirmuosius dešimt šių metų mėnesių infliacija Lietuvoje buvo žema. Apskaičiuota pagal suderintą vartotojų kainų indeksą, sausio–spalio mėn. laikotarpiu metinė infliacija vidutiniškai sudarė 0,7 procento.⁴ Žemą infliacijos lygį šalyje palaikė palanki energijos, maisto ir neenerginė pramoninių prekių kainų raida, o paslaugų infliacija išliko iš esmės stabili. Grynoji infliacija⁵ pastaruoju metu yra sumažėjusi. Pirmąjį pusmetį metinė grynoji infliacija siekė vidutiniškai 3 proc., o liepos–lapkričio mėn. ji sumažėjo iki vidutiniškai 2,3 procento. Nuo metų pradžios metinės infliacijos dydžiui reikšmingą slopinantį poveikį turėjo aukšta palyginamoji bazė, ypač matoma užsitęsusių energijos kainų mažėjimo atveju. Per pirmuosius dešimt mėnesių energijos prekių infliacija išliko dviženklė neigiama (vidutiniškai –10,5 proc.) ir labiausiai slopino bendrąją infliaciją. Energijos prekių defliaciją lėmė palankios energijos žaliavų kainos rinkose, aukšta palyginamoji bazė, administruojamų kainų (dujų ir elektros) sumažinimas buitiniams vartotojams. Maisto produktų kainų raida taip pat turėjo mažinantį poveikį bendrajai infliacijai. Per pirmuosius dešimt mėnesių maisto produktų (įsk. nealkoholinius gėrimus) kainos vidutiniškai sumažėjo 0,8 procento. Maisto prekių defliacija, nors ir ne tokia ryški kaip energijos prekių atveju, buvo paplitusi pusėje maisto produktų kategorijų ir atspindėjo sumažėjusias tiek perdirbtų, tiek neperdirbtų maisto produktų kainas. Neenerginė pramoninių prekių, kurios sudaro didžiausią dalį vartojimo prekių ir paslaugų krepšelyje⁶, infliacija pirmąjį pusmetį lėtėjo, tačiau išliko teigiama. Nuo rugsėjo mėn. ji tapo neigiama ir taip pat prisidėjo prie mažesnės bendrosios infliacijos. Numatoma, kad vidutinė metinė infliacija sumažės nuo 8,7 proc. 2023 m. iki 0,9 proc. 2024 metais. Mažesnę infliaciją lems palankesnė vartotojams maisto produktų kainų raida, ryški energijos prekių defliacija, nuslopęs spaudimas neenerginė pramoninių prekių kainoms ir nuosaiki paslaugų infliacija. Vėlesniais vidutinio laikotarpio metais numatoma, kad infliacijos tempas bus artimas arba šiek tiek viršys 2,5 procento lygį ir 2025 m. sudarys 2,5 proc., 2026 m. – 2,7 proc., 2027 m. – 2,6 procento. Infliacijos tempą šiek tiek padidins numatytas akcizų tarifų didinimas tabako ir jiems alternatyviems produktams ir etilo alkoholiui bei alkoholiniams gėrimams 2025–2027 metais. Didinantį poveikį infliacijos tempui taip pat turės šiek tiek padidinti akcizų tarifai energiniams produktams, įskaitant transporto priemonių degalus 2025–2026 metams,

⁴ Išankstiniais duomenimis, lapkričio mėn. metinė infliacija paspartėjo iki 1,1 proc.

⁵ Grynoji infliacija apskaičiuota iš bendrosios infliacijos pašalinus neapdoroto maisto ir energijos produktų kainų pasikeitimo įtaką.

⁶ Neenerginė pramoninių prekių SVKI svoris 2024 m. sudaro 32,5 proc.

taip pat numatomas administruojamų dujų ir elektros kainų padidėjimas buitiniams vartotojams 2025 m. pradžioje. Kita vertus, dalį šio didinančio poveikio bendrajai infliacijai turėtų atsverti palanki pasaulinė energijos kainų raida – numatomas naftos (2025–2026 m.) ir gamtinių dujų (2026 m.) kainų sumažėjimas.

Vidaus paklausos komponentų raida per pirmuosius tris 2024 m. ketvirčius buvo nevienoda. Išlaidos bendrojo pagrindinio kapitalo formavimui (toliau – BPKF) sumažėjo 2,2 proc., kai galutinio vartojimo išlaidos augo 2,4 procento. Paspirtėjęs realiojo darbo užmokesčio augimo tempas prisidėjo prie aktyvesnio prekių ir paslaugų vartojimo šalyje. Realus darbo užmokestis 2024 m. sausio–rugsėjo mėn. vidutiniškai augo 8,9 proc., kai tuo pačiu laikotarpiu 2023 m. smuktelėjo 0,2 proc. – pirmus du ketvirčius smuko ir pradėjo augti nuo trečio 2023 m. ketvirčio (5 proc.). Namų ūkių vartojimo išlaidos 2024 m. sausio–rugsėjo mėn. buvo 2,9 proc. didesnės, palyginti su atitinkamu 2023 m. laikotarpiu. Šalyje augo maisto prekių vartojimas (maisto prekių mažmeninės prekybos apyvarta 2024 m. sausio–rugsėjo mėn. vidutiniškai augo 4 proc.), taip pat didėjo ir ne maisto prekių įsigijimai (apyvarta buvo 4,2 proc. didesnė). Sparčiai augo kai kurių ne pirmo būtinumo prekių apyvarta. Geresnės gyventojų finansinės padėties ir pozityvių lūkesčių paskatinta 15,7 proc. augo kultūros ir poilsio prekių, informacijos ir ryšių technologijų įrangos, laikrodžių ir juvelyrinių dirbinių mažmeninės prekybos apyvarta, kurios augimui įtaką darė ir žema palyginamoji bazė. Spalio mėnesio duomenys rodo, kad išlaidos vartojimo prekėms didėjo sparčiau. Mažmeninės prekybos apyvarta spalį per metus augo 7,3 procento. Stiprėjant gyventojų perkamajai galiai namų ūkiai buvo pajėgūs ne tik didinti išlaidas vartojimo reikmėms, tačiau dalį lėšų atidėti taupymui. Nuo 2024 m. pradžios namų ūkių sutarto termino indėlių likutis auga nuosekliai lėtėjančiu, tačiau vis dar dviženkliai tempu – spalį sukauptos lėšos buvo 23,4 proc. didesnės, nei prieš metus. Terminuoti indėliai sudaro 31,6 proc. visų namų ūkių indėlių, tad didžioji dalis yra vienadieniai indėliai, kurie galėtų būti panaudoti ir vartojimo tikslams. Indėlių statistika rodo, kad gyventojų sukauptas finansinis rezervas (visi indėliai) 2024 m. spalį sudarė 24 mlrd. Eur ir buvo didžiausias per šio rodiklio stebėjimo laikotarpį. Didinti santaupas ir daugiau vartoti leidžia augančios pajamos. Gyventojų disponuojamos pajamos šiais metais auga dėl didesnių pajamų iš darbo bei socialinių išmokų ir skatina namų ūkių vartojimo išlaidų augimą. Numatoma, kad namų ūkių vartojimo išlaidos 2024 m. bus 3,3 proc. didesnės, palyginti su praėjusiais metais. Kitais vidutinio laikotarpio metais (2025–2027 m.) finansinei padėčiai toliau gerėjant, o gyventojų nuotaikoms išliekant palankioms numatoma, kad augimo tempas sieks vidutiniškai 3,5 proc. per metus.

Investicijų raidą šalyje pirmuosius devynis šių metų mėnesius neigiamai veikė didelis ekonominis neapibrėžtumai, vangiai augusi užsienio paklausa, taip pat dideli finansavimo kaštai. Išlaidos BPKF 2024 m. sausio–rugsėjo mėn. buvo 2,2 proc. mažesnės, palyginti su atitinkamu 2023 m. laikotarpiu. BPKF komponentų raida buvo skirtinga. Didžiausias smukimas fiksuotas investicijų į transporto įrangą (–30 proc.) kategorijoje, kuri labiausiai lėmė neigiamus BPKF rezultatus (darė –3,5 procentinio punkto įtaką BPKF pokyčiui) ir atspindėjo vangią išorės aplinkos raidą. Tačiau ne į visas sritis investicijos mažėjo. Net ir nuo aukštos statistinės bazės (2023 m. augimo tempas siekė 16,1 proc.) šių metų sausio–rugsėjo mėn. 5 proc. augo investicijos į kitus pastatus ir statinius bei labiausiai teigiamai prisidėjo prie investicijų raidos šalyje – sausio–rugsėjo mėn. šios

investicijos darė 1,9 procentinio punkto įtaką BPKF pokyčiui. Prie gerų šio komponento rezultatų prisidėjo viešojo sektoriaus investicijos. Visgi materialinių investicijų duomenys (to meto kainomis) rodo, kad 2024 m. sausio–rugsėjo mėn. visos viešojo sektoriaus investicijos buvo šiek tiek mažesnės, nei atitinkamu laikotarpiu 2023 m. (–1,3 proc.), o privatusis sektorius investicijas mažino reikšmingai labiau (–14,5 proc.). Numatoma, kad dėl išliekančio aukšto neužtikrintumo ir lėto išorės paklausos augimo 2024 m. investicijų raida šalyje bus neigiama ir išlaidos BPKF smuks 1,9 procento. Tačiau paskolų statistika rodo, kad įmonės labiau skolinasi ir paskolų likučio augimas nuo metų vidurio pastebimai paspartėjo – nuo liepos kiekvieną mėnesį augo dviženkliais tempais (spalį augo 10,9 proc.), o tai gali rodyti apie įmonių pasiruošimą investicinius projektus pradėti įgyvendinti artimiausiu metu. Aktyvesnę skolinimąsi ir investavimą turėtų paskatinti švelnėjanti monetarinė politika. Metinė pramonės įmonių apklausa rodo, kad įmonės 2025 m. ketina investuoti daugiau nei 2024 metais. Be to, prie investicinio proceso šalyje visu projektuojamu laikotarpiu prisidės didesnės investicijos į krašto apsaugą. Numatoma, kad sparčiau augant išorės ir vidaus paklausai, didinant investicijas į šalies saugumą ir esant poreikiui investuoti į žaliąsias technologijas bei darbo našumą didinančias priemones išlaidų BPKF augimo tempas 2025–2027 m. bus spartesnis (vidutiniškai po 5,5 proc. per metus).

Nacionalinių sąskaitų duomenimis 2024 m. sausio–rugsėjo mėn., palyginti su atitinkamu laikotarpiu pernai, prekių ir paslaugų eksportas (palyginamosiomis kainomis) išaugo 1 procentu. Šiame pagrindinių eksporto komponentų raida buvo nevienoda. Pirmąjį pusmetį silpną eksporto augimą palaikė palanki paslaugų eksporto raida – pirmą ir antrą ketvirčius jo apimtys padidėjo atitinkamai 14,9 ir 10,6 procento. Paslaugų eksporto augimą labiausiai lėmė sparčiai augęs transporto paslaugų eksportas ir augę finansinių paslaugų ir telekomunikacijų, kompiuterių ir informacinių technologijų paslaugų eksportai. Prekių eksporto raida pirmąjį pusmetį buvo vangūs – abu ketvirčius traukėsi. Trečią ketvirtį paslaugų eksportas sumažėjo 1,5 proc., tačiau šį pablogėjimą kompensavo atsigaunantis prekių eksportas, kurio apimtys per metus padidėjo 3,1 proc. ir lėmė bendro eksporto apimčių augimo paspartėjimą iki 1,6 procento. Prekių eksporto raidos pagerėjimą lėmė po truputį atsigaunanti išorės paklausa ir geri apdirbamosios gamybos rezultatai. Per dešimt šių metų mėnesių pramonės produkcija išaugo 4,1 proc. (palyginamosiomis kainomis) ir prisidėjo prie lietuviškos kilmės prekių eksporto vertės padidėjimo. 2024 m. sausio–rugsėjo mėn. šis rodiklis išsaugo 0,7 proc. (to meto kainomis). Lietuviškos kilmės prekių eksporto augimą labiausiai skatino augęs chemijos pramonės produktų, mašinų, metalų ir optikos reikmenų eksportas, o tekstilės, įvairių pramonės gaminių (baldu), transporto priemonių ir mineralinių produktų eksportas buvo vangus. Per devynis šių metų mėnesius, palyginti su atitinkamu praėjusių metų laikotarpiu, prekių reeksporto vertė smuko 16,5 proc. (to meto kainomis) ir mažino bendrą prekių eksporto raidą. Poveikį reeksportui turi susiklosčiusi geopolitinė situacija ir Lietuvos muitinės sugriežtinta dvejetainė paskirties prekių patikra, apribojusi šių prekių reeksporto kiekius į Nepriklausomų valstybių sandraugos šalis. Numatoma, kad 2024 m. prekių ir paslaugų eksporto (palyginamosiomis kainomis) metinis pokytis sudarys 1,2 procento. Šio rodiklio nuosaikų augimą lems palankūs pramonės rezultatai ir antrąjį pusmetį po truputį atsigaunantis lietuviškos kilmės eksportas, atsversiantis nuosaikesnę paslaugų eksporto raidą, geresni žemės ūkio produkcijos rezultatai. Kita vertus, augimo tempą slopins gana lėtas eksporto

rinkų ir išorės paklausos augimas, nepalanki geopolitinė situacija. Prekių reeksporto mažėjimo tendencija bus stebima likusius šių metų mėnesius. Vidutiniu laikotarpiu prekių ir paslaugų eksporto apimčių pokyčiams įtakos turės spartesnis eksporto rinkų augimas, geopolitinės situacijos raida, ir iš jos kylančios tarptautinės prekybos rizikos, eksportuojančių įmonių lankstumas prisitaikyti prie pasikeitusių rinkos sąlygų, jų sprendimai investuoti į technologinę pažangą ir produktyvumą didinančias priemones. Numatoma, kad 2025 m. prekių ir paslaugų eksportas padidės 3,6 proc. o 2026–2027 m. augimas paspartės iki 4,2 procento.

Scenarijus sudarytas vis dar esant išskirtinai dideliame išorės aplinkos nestabilumui ir ekonominio neapibrėžtumo sąlygoms, tęsiantis aktyviems kariniams veiksams Ukrainoje, kitoms geopolitinėms įtampoms. Naujos virusų atmainos, epidemijos taip pat yra tarp neigiamos rizikos veiksnių.

Dėl vykstančio Rusijos karo prieš Ukrainą ir 2023 m. spalio pradžioje kilusių geopolitinių neramumų Artimuosiuose Rytuose energijos žaliavų kainų raidos neapibrėžtumas išlieka itin aukštas. Scenarijuje 2024–2026 m. energijos žaliavų kainų techninės prielaidos buvo sudarytos remiantis lapkričio 15 d. Europos Komisijos 2024 m. rudens prognozių leidinyje⁷ paskelbtomis prielaidomis. Brent naftos kainų prielaida 2024 m. sudaro 80,7 USD/bar, 2025 m. – 73,1 USD/bar, 2026–2027 m. – 71,5 USD/bar. Gamtinių dujų kainų prielaida 2024 m. sudaro 33,9 EUR/MWh, 2025 m. – 39,8 EUR/MWh, 2026–2027 m. – 34,8 EUR/MWh. Pasikeitus šioms techninėms prielaidoms infliacijos raidos perspektyvos keistųsi. Trumpojo ir vidutinio laikotarpio infliacijos įverčiai galėtų keistis ir dėl kitų veiksnių, įskaitant galimus sprendimus administruojamų kainų srityje bei monetarinės, fiskalinės, darbo rinkos politikos pokyčius.

Rengiant scenarijų, demografinės raidos prielaidos atitiko naujausias 2024 m. rugsėjo pabaigoje viešai paskelbtas Eurostato demografines projekcijas (bazinį scenarijų). Jose numatomos palankesnės demografinės tendencijos, nei buvo numatyta Eurostato demografinėse projekcijose, paskelbtose 2023 m. birželį (prielaida, naudota rengiant 2024 m. rugsėjo scenarijų). Naujausiose Eurostato projekcijose numatoma, kad darbo rinkoje dalyvaujančių (15–74 m.) gyventojų skaičiaus mažėjimas bus lėtesnis ir prasidės vėliau (2026 m.), nei buvo numatyta ankstesnėse projekcijose (2025 m.).

Pasikeitus demografinėms projekcijoms, tarptautinės migracijos tendencijoms ar darbo jėgos aktyvumo lygio prielaidoms darbo rinkos rodiklių raidos perspektyvos keistųsi.

Scenarijuje numatytų prekių ir paslaugų eksporto rodiklių įverčiai gali keistis dėl neišsipildžiusių techninių prielaidų dėl išorės paklausos, kuriomis remiantis buvo rengiamas šis scenarijus. Kylanti rizika dėl protekcionizmo ir įtampos augimas prekyboje gali turėti neigiamos įtakos prekių ir paslaugų eksporto raidai.

Dėl išliekančios nepalankios geopolitinės situacijos padidėję energetikos nepriklausomumo stiprinimo poreikiai, sparčiau įgyvendinami Europos žaliojo kurso projektai galėtų paspartinti investicinį procesą šalyje sparčiau, nei numatyta šiame scenarijuje. Investicijų raida galėtų keistis ir dėl kitų aplinkybių, tarp jų ir dėl aktyvesnio Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės,

⁷ https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-forecast-and-surveys/economic-forecasts/autumn-2024-economic-forecast-gradual-rebound-adverse-environment_en

ES lėšomis finansuojamų projektų įgyvendinimo, pokyčių darbo rinkoje, investicijų į saugumą padidėjimo, monetarinės politikos pasikeitimų bei pokyčių vidaus ir išorės paklausoje.

Pasikeitus gyventojų įpročiams ir elgsenai, namų ūkių finansinei padėčiai, perkamajai galiai bei demografinėi situacijai namų ūkių vartojimo išlaidų raida būtų kitokia, nei numatyta šiame scenarijuje.

Vidutiniu laikotarpiu nauji sprendimai dėl viešojo sektoriaus darbuotojų darbo užmokesčio, minimaliosios mėnesinės algos paveiktų vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio įverčius, numatytus šiame scenarijuje. Atlyginimų raida privačiajame sektoriuje taip pat būtų paveikta esant paklausos svyravimams, pokyčiams darbo jėgoje, užsitęsęs dideliame neapibrėžtumui bei nestabiliai situacijai ir pasikeitus įmonių finansinei padėčiai.

Scenarijuje pateiktų rodiklių įverčius nemaža dalimi lemia scenarijaus sudarymo metu disponuojami atitinkami faktiniai statistiniai duomenys, kurie po Valstybės duomenų agentūros atliekamų peržiūrų ir/arba revizijų⁸ pastaruoju metu reikšmingai keičiasi. Taip pat scenarijuje numatyti įverčiai galėtų keistis ir dėl po šio scenarijaus parengimo priimtų ekonominės politikos formuotojų sprendimų, pavyzdžiui, monetarinės politikos švelninimo, būsimų sprendimų dėl šalies biudžetų politikos.

Neišsipildžius esminėms prielaidoms, kuriomis remiantis buvo sudaromas šis scenarijus, daugelio šiame scenarijuje numatytų rodiklių įverčiai keistųsi.

Pagrindiniai ekonominės raidos scenarijaus rodikliai

Rodiklio pavadinimas	2023	2024 ^P	2025 ^P	2026 ^P	2027 ^P
BVP (to meto kainomis), mln. Eur	73 793	77 902	82 109	86 764	91 581
BVP (palyginamosiomis kainomis) pokytis, proc.	0,3	2,4 (2,3)	2,8 (2,9)	2,9 (2,9)	2,9 (2,9)
Suderinto vartotojų kainų indekso (vidutinio metinio) pokytis, proc.	8,7	0,9 (1,0)	2,5 (2,5)	2,7 (2,7)	2,6 (2,6)
Investicijų (palyginamosiomis kainomis) pokytis, proc.	9,3	-1,9 (1,1)	5,2 (5,6)	5,8 (5,8)	5,4 (5,4)
Prekių ir paslaugų eksporto (palyginamosiomis kainomis) pokytis, proc.	-3,4	1,2 (1,2)	3,6 (3,9)	4,2 (4,2)	4,2 (4,2)
Nedarbo lygis (pagal gyventojų užimtumo tyrimo apibrėžtį), proc.	6,8	7,4 (7,3)	7,1 (7,1)	6,8 (6,7)	6,5 (6,4)
Vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio pokytis, proc.	12,6	10,1 (10,1)	7,9 (7,6)	6,8 (6,5)	5,7 (5,5)
Užimtųjų skaičiaus pokytis, proc.	1,4	1,4 (1,4)	0,3 (0,2)	0,1 (0,0)	0,0 (-0,3)

Šaltiniai: Finansų ministerija, Valstybės duomenų agentūra.

^P – projekcija. Skliausteliuose pateiktas atitinkamo rodiklio 2024 m. rugsėjo mėn. ekonominės raidos scenarijaus įvertis.

⁸ Valstybės duomenų agentūra 2024 m. spalio 1 d. paskelbė 1995–2023 m. pagrindinės nacionalinių sąskaitų rodiklių revizijos rezultatus.